

EXTRÉMIZMUS A JEHO PREJAVY V EURÓPE A NA SLOVENSKU**POZNÁMKY**Ing. Ján **MAREK****ÚVOD**

„Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať“. ¹⁾

Verejná aj odborná diskusia o vplyve extrémizmu, radikalizmu, pôsobení extrémistických hnutí na vývoj spoločnosti, stav demokracie a spolunažívanie občanov pochádzajúcich z rôznych etnických skupín, rôzneho národného a sociálneho pôvodu či farby pleti nadobudla v poslednom období vo viacerých európskych krajinách, vrátane Slovenska, väčšiu intenzitu. Pád komunistického režimu v krajinách strednej a východnej Európy, ktorý priniesol rôzne očakávania a často nejednoznačné výsledky v sociálnej aj ekonomickej oblasti, sa začali aktivizovať rôzne radikálne sily založené na nacionalizme, ktoré premenili nacionalizmus na nástroj politickej mobilizácie. V krajinách západnej Európy bol týmto momentom zasa prílev migrantov z iných krajín, ktoré majú odlišné náboženské a kultúrne zvyklosti. Problémy sprievádzajúce ich začlenenie do spoločnosti spôsobujú často vyhrotené situácie a vyvolávajú silné antipristaňovateľské nálady. Toto je ideálne prostredie pre aktivizáciu nacionalistických síl extrémistických zoskupení, ktorých cieľom je poškodenie a zničenie demokratického systému. Svojimi myšlienkami a názormi sa snažia oslovovať a bohužiaľ aj oslovujú veľký počet nespokojných ľudí frustrovaných zo svojich vlastných zlyhaní a neúspechov. Svojimi aktivitami šíria rasové predsudky a nenávisť voči odlišujúcim sa menšinám.

Extrémizmus v akejkoľvek podobe predstavuje spoločenské zlo. Neposúva spoločnosť dopredu, ale vracia ju späť s cieľom zabrzdiť jej vývoj. Neprináša žiadne pozitívne zmysluplné riešenia problémov, ale podporuje konflikty, vojny. Je protidemokratický, protisystémový a svojimi aktivitami zhoršuje kvalitu života spoločnosti a priamo ohrozuje niektoré skupiny obyvateľov. Demokratická spoločnosť nemôže akceptovať, ani tolerovať tieto aktivity. Musí túto hrozbu výrazne a jednoznačne vymedziť, odstraňovať možné príčiny rozvoja extrémistického hnutia a vytvárať mu efektívne prekážky. Extrémizmus je potrebné potláčať od samotného zárodku. Je potrebné predchádzať a zamedziť prejavom extrémizmu a procesu jeho radikalizácie. Keďže radikalizáciu a extrémizmus môže spoločnosť nečinnosťou a ľahostajnos-

1) Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

POZNÁMKY

ťou podnecovať, je nutné využiť všetky dostupné prostriedky a formy na ich zamedzenie, a to predovšetkým prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania povedomia spoločnosti. ²⁾

„Slovenská republika ako demokratický právny štát založený na vláde práva a univerzálnom systéme základných práv a slobôd odmieta všetky formy a prejavy extrémizmu, ktorý je v priamom protiklade voči týmto základným hodnotám zakotveným v Ústave SR.“ ³⁾

1 ZÁKLADNÉ DEFINÍCIE, POJMY A DELENIE NAJROZŠÍRENEJŠÍCH EXTRÉMISTICKÝCH SMEROV

1. 1 Základné definície a pojmy

Presné vymedzenie pojmov vzťahujúcich sa k extrémizmu je pomerne problematické predovšetkým kvôli absencii ustálených a uznávaných definícií. Hlavným dôvodom je najmä dynamika vývoja a charakteru extrémistických filozofií. Z tohto dôvodu existuje množstvo definícií jednak od autorov píšucich o tejto problematike, ale aj od štátnych orgánov, ktoré sa zaoberajú extrémistickou trestnou činnosťou. Hranice extrémizmu sa posúvajú, a to čo bolo včera extrémizmom, môže byť zajtra normálnym a spoločensky akceptovateľným javom alebo správaním alebo opačne.

Extrémizmus je také konanie a také aktivity, ktoré vychádzajú z krajne vyhratých postojov nepriateľskej ideológie voči demokratickému systému a priamo alebo v určitom časovom horizonte deštruktívne pôsobia na existujúci demokratický systém. Snažia sa ho nahradiť systémom typu totalitného režimu alebo diktatúry. Druhou charakteristickou črtou extrémizmu a s ním spájaných aktivít je útočenie na systém základných práv a slobôd garantovaných ústavou a medzinárodnými ľudsko-právnymi dokumentmi, resp. snaha svojimi aktivitami uplatňovanie týchto práv sťažiť, či znemožniť. Ich cieľom je zničiť demokratické usporiadanie spoločnosti v jej základoch. Ďalšími charakteristickými znakmi sú tiež snahy o obmedzenie, potláčanie, znemožnenie výkonu základných práv a slobôd pre určité skupiny obyvateľstva definované ich pohlavím, národnosťou, rasou, etnikom, farbou pleti, vierovyznaním, jazykom, príslušnosťou k spoločenskej triede, majetkom, ako aj používanie fyzického násillia namiereného voči majetku alebo názorovým, či politickým oponentom. Extrémizmus sa obvykle chápe ako akákoľvek ideológia alebo aktivita, ktorá smeruje proti súčasnému politickému systému ako takému a kladie si za cieľ jeho likvidáciu a následné nahradenie vlastnou alternatívou. O takejto alternatíve sa väčšinou predpokladá, že bude nedemokratická, diktátorská a bude porušovať ľudské práva.

Extrémistická skupina je spolenie najmenej troch osôb na účely spáchania trestného činu extrémizmu. ⁴⁾

2) Tí praví... : Zborník príspevkov z konferencie o pravicovom extrémizme..., 2011.

3) Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019.

4) Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Radikalizmus tvorí súhrn politických názorov, ktorých aplikácia v spoločnosti by viedla k rozsiahlym zmenám, avšak nie k likvidácii demokracie ako takej.⁵⁾

Radikalizácia označuje proces, v ktorom jednotlivci alebo skupiny pod vplyvom radikálnej politickej alebo náboženskej ideológie opustia hodnotový systém danej krajiny a osvoja si nový systém hodnôt, ktorý nie je v súlade so základnými princípmi demokratickej spoločnosti, ako je vláda práva, vrodená ľudská dôstojnosť, rovnosť pred zákonom, či univerzálny systém základných práv a slobôd. S takýmto osvojením radikálnej ideológie a oddelením jednotlivca od systému morálnych a právnych noriem existujúcich v demokratickej spoločnosti sa zvyšuje odhodlanie realizovať radikálnu ideológiu v praxi násilnými spôsobmi, a toto môže niekedy viesť až k použitiu prostriedkov terorizmu.

Anarchizmus predstavuje v súčasnosti široké spektrum názorových prúdov, kde sa okrem základných typov anarchizmu objavujú aj nové skupiny spájajúce anarchistickú teóriu s feminizmom a environmentalizmom. Ide o hnutie, ktoré zdôrazňuje úplnú slobodu jednotlivca a úplné uplatňovanie slobodnej vôle. Z tohto dôvodu jeho stúpenci odmietajú všetko, čo bráni slobode – autoritu, disciplínu, poriadok a povinnosti.

Antisemitizmus je vnímanie Židov, ktoré sa môže prejaviť ako nenávisť voči Židom. Verbálne a fyzické prejavy antisemitizmu sú namierené proti židovským alebo nežidovským jedincom, alebo ich majetku, proti inštitúciám židovskej komunity a náboženským ustanovizniam (definíciu používa ODIHR – Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva a Európska agentúra pre základné práva spolu so židovskými mimovládnyimi organizáciami a akademikmi).

Fašizmus je možné označiť ako akúkoľvek diktatúru s pravicovým prvkom.⁵⁾ Je to politické hnutie antidemokratického a antiliberálneho zamerania.

Ľavicový extrémizmus sa vyznačuje predovšetkým sociálnymi a triednymi predsudkami, sympatizuje s historickým komunizmom a anarchizmom. Prívrženci chcú zaviesť sociálno-komunistický režim alebo anarchiu. Pokúšajú sa o absolútnu rovnosť v spoločnosti. Pozitívny postoj k otázkam ľudských práv, ochrany prírody a imigrácie sa stal poznávacím znamením ľavice. Do tradičnej ľavice prenikali postupy typické skôr pre liberalizmus. Dôsledkom tohto bol vznik ekologických alebo zelených strán. Tieto strany veľmi často spájajú tradičné ľavicové témy, ako sú ochrana prírody spolu s liberálnym postojom k menšinám a individuálnej slobode.⁶⁾

Nacionalizmus predstavuje ideológiu, ktorá je základom pre krajnú pravicu, ale významne ovplyvnil aj krajnú ľavicu. Nacionalizmus sám o sebe nemusí byť ani extrémny, ani radikálny, ale dá sa ľahko zneužiť. Nacionalizmus pôvodne vznikol ako proces demokracie, avšak chybným nastavením premís sa dokázal zmeniť a stal sa hnacím motorom nacizmu a rasovo motivovanej genocídy.

Nacizmus (skrátene výraz nemeckého „Nationalsozialismus“) tiež hitlerizmus je totalitná ideológia oficiálne uplatňovaná diktatúrou v Nemecku v rokoch 1933 – 1945 (tzv. Tretia ríša) prostredníctvom NSDAP (Nationalsozialistische Deutsche

5) CHARVÁT, J.: Současný politický extremismus a radikalismus. 2007.

6) CHMELÍK, J.: Extremismus. 2012.

POZNÁMKY

Arbeiterpartei) vedenej Adolfom Hitlerom. Nacistická ideológia kombinuje koncepciu fašizmu a rasizmu (vrátane antisemitizmu). Vychádza z krajného nacionalizmu a z niektorých prvkov socializmu.

Politický extrémizmus označuje akékoľvek aktivity smerujúce proti súčasnému systému s cieľom nahradiť tento systém celkom odlišným systémom.⁵⁾ Politický extrémizmus je úmyselné konanie, ktoré sa výrazne odchyľuje od prijatých, všeobecne uznávaných a akceptovaných noriem spoločenského správania a verejno-politických aktivít, smerujúce k ohrozeniu, destabilizácii, prípadne až k zmene legitímneho štátneho zriadenia, ústavného poriadku alebo demokratických princípov zvrchovaného, právneho štátu alebo k ohrozeniu jeho suverenity a územnej celistvosti. Konečným cieľom skupín alebo jednotlivcov presadzujúcich politický extrémizmus je prevzatie štátnej moci (legitímnym, ale aj nelegitímnym spôsobom) alebo jej deštrukcia použitím nelegitímnych prostriedkov. Ich snahou môže byť aj spochybňovanie povojnového usporiadania v Európe, vrátane revízie štátnych hraníc.

Pravicový extrémizmus je súhrn postojov, spôsobov správania a akcií, ktoré sú buď organizované alebo nie, ktoré vychádzajú z rasisticky alebo etnicky podmienenej sociálnej nerovnosti človeka, vyžadujú etnickú homogenitu národa a odmietajú princíp rovnosti zakotvený vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, zdôvodňujú prednosť spoločenstva pred individuom, odmietajú pluralizmus hodnôt liberálnej demokracie a demokraciu chcú definovať ako spiatočnicu.⁷⁾

Rasizmus je hlásanie nerovnocennosti ľudských rás, ako aj viery, v ktorej sa cítia niektorí ľudia nadradení iným z dôvodu príslušnosti k určitej rase.³⁾

Xenofóbia je podľa slovníka cudzích slov chorobný strach zo všetkého cudzieho, nedôvera voči cudzincom. Označuje odpor, nepriateľstvo, nedôveru voči všetkému cudziemu, strach pred ním. V mnohých ohľadoch možno xenofóbiu považovať za zastrešujúci pojem pre všetky druhy etnocentrizmu, eurocentrizmu, rasizmu a ďalšie koncepty, ktorých základ spočíva v delení ľudstva na my – oni, pričom za meradlo toho, čo je dobré, správne a prijateľné sú považované vlastné hodnoty, normy a idey.

1. 2 Základné rozdelenie najrozšírejších extrémistických smerov

1. 2. 1 Politický extrémizmus

Ako už bolo v predchádzajúcom texte uvedené, politický extrémizmus označuje akékoľvek aktivity smerujúce proti súčasnému systému s cieľom nahradiť tento systém celkom odlišným systémom. Jedná sa o úmyselné konanie, ktoré má smerovať k destabilizácii krajiny, štátneho zriadenia, k ohrozeniu demokratických princípov zvrchovaného, právneho štátu.

7) DANICS, Š.: Extremismus hrozba demokracie. 2002.

Pravicový extrémizmus vychádza z upierania základných práv a slobôd určitej skupine občanov na základe etnika, národa alebo rasy. Primárnym cieľom je snaha o vytvorenie nového politického režimu, v ktorom by existovala hierarchická nadradenosť a podradenosť medzi občanmi na základe rasy, etnika, národa, pôvodu atď. Vyžaduje etnickú homogenitu národa a odmieta princíp rovnosti, ktorý je zakotvený vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, zdôvodňuje prednosť spoločenstva pred individuom, je antipluralistický, podnecuje strach pred rôznorodosťou, uprednostňuje autoritatívny vodcovský štát. Vo všeobecnosti je pravicový extrémizmus nepriateľský voči cudzincom, je náchylný páchať násilie. Znevažuje tých, ktorí neuznávajú normy stanovené samotnými extrémistami.⁸⁾

Pravicový extrémizmus nemá jednotnú ideológiu a existuje široké množstvo jeho odnoží, z ktorých každá propaguje inú ideológiu. Všetky však smerujú k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd a obhajujú alebo podnecujú nenávisť, násilie alebo odlišné zaobchádzanie s jednotlivcami alebo skupinami, ktoré sú rozdielného etnika, rasy, národnosti a i. Typické je popieranie rovnosti všetkých ľudí.

Extrémnu pravicu tvorí **nacionalizmus, neofašizmus, neonacizmus**.

Nacionalizmus sa začal vyvíjať v období Francúzskej revolúcie v 18. storočí ako snaha francúzskeho ľudu o zrovnoprávnenie sa s vyššími šľachtickými stavmi. V tom čase bol predovšetkým liberálnym smerom oproti tomu ako ho poznáme v súčasnej podobe. Neskôr získal nacionalizmus iné rozmery – spájal sa so separatistickými hnutiami po celej Európe. Ideológia moderného nacionalizmu vychádza z predstavy, že ľudstvo je prirodzene rozdelené na jednotlivé národy, ktoré majú svoje špecifické povahy, znaky, kultúru, jazyk a územie. **Hlavným cieľom nacionalistov je teda snaha o stav, v ktorom reálne hranice štátu budú zároveň aj hranicami kultúrnymi, jazykovými a v niektorých prípadoch aj náboženskými.** V súčasnom globalizovanom svete je to nemožné.

Nacionalizmus možno rozdeliť na viacero foriem, predovšetkým podľa ich historického vývoja.

- **Liberálny nacionalizmus** – vychádza z práva na sebaurčenie a z rovnosti práv a slobôd všetkých občanov bez ohľadu na ich spoločenské postavenie.
- **Konzervatívny nacionalizmus** – vychádza z názoru, že národy sú prirodzene vytvorené skupiny ľudí s konkrétnym jazykom a kultúrou. Stavia sa negatívne voči prisťahovalectvu a globalizácii.
- **Expanzívny nacionalizmus** – ide o propagáciu nadradenosti určitého národa ku vzťahu k ostatným národom. Je militantným smerom, nebráni sa vojenským konfliktom. Vojna je spôsob akým chce preukázať nadradenosť určitého národa nad **ostatnými** národmi.
- **Protikoloniálny nacionalizmus** – je spájaný predovšetkým s bývalými kolóniami. Odmieta všetko, čo má niečo dočinenia s ich bývalými kolonizátormi, až eventuálne začne úplne odmietať kultúru západného sveta.
- **Kultúrny nacionalizmus** – nekladie dôraz na štát, ale na kultúru ako takú.

8) DANICS, Š.: Extremismus, rasismus a antisemitismus. 2008.

POZNÁMKY

Môže presahovať hranice určitého štátu, ale na druhej strane môže byť len regionálny.

- **Etnický nacionalizmus** – nespája sa s iným národom. Ide o súdržnosť a hrdosť v rámci toho istého etnika.
- **Autonómny nacionalizmus** – je najnovšia forma nacionalizmu. Nedochoádza k žiadnej zmene ideológie, ide skôr o organizačné zmeny vychádzajúce z represie voči rôznym neonacistickým skupinám.

Od pôvodne liberálneho smeru, ktorý mal zabezpečiť občanom zrovnoprávnenie, slobodu a neexistenciu spoločenskej hierarchie sa nacionalizmus pretransformoval až do svojho absolútneho protipólu vo forme totalitného nacizmu. V dnešnej modernej dobe je nacionalizmus stále veľmi ďaleko od svojej pôvodnej liberálnej formy a hoci sú dnešní nacionalisti relatívne umiernení, nacionalizmus je stále prechodovou ideológiou k nebezpečnejším a radikálnejším extrémistickým smerom ako napr. k neonacizmu. ⁵⁾

Neofašizmus je extrémistický smer, ktorý odborníci často spájajú s neonacizmom. Násilie nehlása otvorene, **ale jeho ideológia je nebezpečná**. Za neofašistické zoskupenia sú považované všetky tie, ktorá vznikli po 2. svetovej vojne a vyznávajú rovnakú alebo z pôvodných fašistických hnutí vychádzajúcu ideológiu. Je pevne spojený s nacionalizmom. Neofašistická ideológia primárne spočíva vo vytvorení nezávislého, silného a sebaurčujúceho štátu. Hlavný rozdiel medzi nacionalizmom a neofašizmom je predovšetkým **v extrémnosti riešení**. Nacionalisti sa nepokúšajú odstrániť demokratické zriadenie, ale neofašisti antidemokratické myšlienky priamo hlásajú. ⁸⁾

Neonacizmus je najrozšírenejšou a najznámejšou formou pravicového extrémizmu. Možno ho vymedziť ako politickú formu alebo aktivitu, ktorá podstatným spôsobom nadväzuje na dedičstvo nemeckého nacionálneho socializmu z prvej polovice 20. storočia a na hnutia a režimy, ktoré s ním kolaborovali.

Medzi zásadné rysy patria antikapitalizmus, antiliberalizmus a antikomunizmus, čo tvorí aj hlavné rozdiely medzi jednotlivými neonacistickými hnutiami.

Antikomunizmus je špecifický pre postkomunistické krajiny a je neonacistami označovaný za najhorší možný režim, proti ktorému je nutné aktívne bojovať. Na druhej strane kapitalizmus je znakom „nejednoty“ a nerovných spoločenských postavení, znakom existencie spoločenských vrstiev, ktoré chcú neonacisti odstrániť. Chcú dosiahnuť spoločenskú jednotu národa. Liberalizmus je zase spájaný s multikulturalizmom a globalizáciou, ktorá je pre neonacistov neprijateľná. Akákoľvek forma globalizácie podkopáva národnú identitu a nezávislosť štátu od externých vplyvov. Multikulturalizmus zas ničí kultúrnu identitu.

Neonacizmus otvorene nesúhlasí s akoukoľvek prisťahovaleckou politikou. Odpor k prisťahovalcom pramení z rasizmu, ktorý je neodlúčiteľnou súčasťou neonacizmu. Hlása nadradenosť a podradenosť určitých rás, kladie dôraz na nezlučiteľnosť kultúr a náboženstiev. Špecifickým znakom je aj xenofóbia, ktorá pramení

z antiliberizmu a antisemitizmu. Zaujímavým znakom neonacizmu je budovanie zložiek a štruktúr, ktoré majú byť alternatívou k už existujúcim nefunkčným demokratickým štátnym štruktúram.

Neonacizmus je jednou z najväčších hrozieb pre demokratický režim a jeho nebezpečnosť sa stále stupňuje. Dokumentujú to časté rasovo motivované útoky a tiež zvyšujúca sa popularita extrémistických pravicových hnutí, ktoré sa dostávajú do národných parlamentov.⁶⁾

Ľavicový extrémizmus nie je tak rozšírený ako pravicový extrémizmus. Možno ho definovať ako aktivity zamerané na kritiku spoločnosti ako systému, ktorá je nasmerovaná na odstránenie chýb spoločnosti, nie však systému ako takého. Jeho základnou ideológiou je jednota, resp. princíp rovnosti. To je v rámci ústavného poriadku legálne, ale ľavicový extrémizmus túto rovnosť prenáša do všetkých aspektov života, čo spôsobuje zánik akejkoľvek individuálnej ľudskej slobody. Násilie je prostriedkom k dosiahnutiu cieľa.

Ľavicový extrémizmus sa delí na dva základné smery. Komunizmus a anarchizmus. Rozdiel medzi nimi je markantnejší ako medzi smermi pravicového extrémizmu, predovšetkým z hľadiska historického vývoja.

Komunizmus vychádza z dialektického materializmu. Jeho koncepciou je triedny boj a úsilie o beztriednu spoločnosť, v ktorej sú „zospoločenštené“ výrobné prostriedky a postupne je odstránený aj štát. **Socializmus** je predstupňom komunizmu a ku prechodu od socializmu ku komunizmu je potrebná revolúcia. História myšlienok komunizmu siaha do antického Grécka (dielo Republika). Karl Marx definoval komunizmus v 19. storočí. Uvedená definícia sa používa aj v súčasnosti.

Prvotnou formou komunizmu je **marxizmus**, ktorý vznikol v spojitosti s formujúcou sa robotníckou triedou pracujúcou v neľudských podmienkach a teóriu marxizmu si privlastnila za svoju. Aplikovanou formou komunizmu bol **leninizmus**. Primárnou ideológiou leninizmu bolo zvrhnutie kapitalizmu a nastolenie komunizmu. Žiadna forma parlamentnej demokracie nemá zmysel. Moc má byť zverená do rúk proletariátu. Treťou formou komunizmu je **stalinizmus**, ktorý je spájaný s kultom osobnosti, brutalitou, popravami a pracovnými tábormi. Nie je to ani tak označenie komunistického smeru, ako skôr označenie obdobia bezprávia a úpadku.

Menej známou vetvou komunizmu je **trockizmus**. Trockij nadväzoval na učenie Lenina a odmietal stalinizmus. Hlásal odstránenie Stalinovho režimu a vytvorenie novej revolúcie a komunizmu podľa Lenina.⁸⁾

Maoizmus stavia na myšlienkach Lenina, ktoré však Mao Ce-tung upravil podľa svojich potrieb. Hlavným rysom bolo vytvorenie roľníckej triedy – nie robotníckej ako u Lenina. História pozná aj eurokomunizmus, neokomunizmus, ľavý komunizmus, neomarxistické komunistické smery a národný bolševizmus.

Súčasný komunizmus nemá takmer nič spoločné s historickými vetvami komunizmu. Väčšina strán sa pretransformovala na sociálno-demokratické zoskupenia a zmenili svoju ideológiu natolko, že je ústavne vyhovujúca.

POZNÁMKY

Korene **anarchizmu** siahajú do antického Grécka. Prvým anarchistom bol Pierre-Joseph Proudhon, ktorý sformuloval teóriu zriadenia bez autority ako teóriu spontánneho poriadku v spoločnosti, kde existuje organizácia bez centrálnej autority. Ideológia anarchizmu nikdy nebola presne vymedzená. Anarchistické myšlienky vychádzajú z presvedčenia, že človek je zo svojej podstaty skôr dobrý a rozumný. Dokáže sa riadiť sám, nepotrebuje žiadnu inštitúciu ako napr. štát s jeho donucovacím aparátom.

Anarchisti odmietajú donucovaciú moc štátu a vyznávajú názor, že štátna moc slúži len v prospech štátu a nie v prospech jeho občanov. Voľby sú podľa anarchistov len fraška. Ich predstava organizácie spoločnosti spočíva vo vytvorení určitých celkov alebo obcí, ktoré budú spolu spolupracovať a budú spravované komunitou.

Individualistický anarchizmus je založený na predstave suverénneho jedinca, ktorý je samostatný, sebestačný a dosahuje svoje ciele s dobrovoľným súhlasom ostatných jedincov alebo cestou dohody s nimi.

Mutualizmus je založený na obmedzení štátnej moci nad súkromným vlastníctvom. Podľa mutualistov sa majetok akumuluje v rukách najbohatších vrstiev a žiadajú stanoviť určitý limit, nad ktorý je všetok majetok nepotrebný pre bežný život.

Hlavnou teóriou **syndikalistov** je zmena štátneho aparátu prostredníctvom generálnych štrajkov robotníckej vrstvy, ktorá by viedla k zmene štátnej organizácie.

Anarchokomunizmus je najradikálnejšou formou anarchizmu. Požaduje likvidáciu štátu a kapitalizmu, vrátane peňazí a ich náhradu sieťou dobrovoľne navzájom spolupracujúcich komunit. Anarchokomunizmus odmieta prácu za odmenu a súkromné vlastníctvo, pretože tieto faktory vedú k zbohatnutiu určitej vrstvy obyvateľstva a k hospodárskemu otroctvu.⁵⁾

1. 2. 2 Náboženský extrémizmus

Náboženský extrémizmus je v súčasnom globálnom svete zrejme najrozšírenejšou formou extrémizmu, predovšetkým v multikultúrnych krajinách. Ideológie tohto druhu extrémizmu sa neviažu len na zmenu alebo vnučovanie konkrétneho druhu náboženstva, ale z veľkej časti ide aj o rôzne politické zmeny. Náboženský extrémizmus sa u širokej verejnosti spája predovšetkým s islamom a automaticky aj s rôznymi teroristickými organizáciami. Hnutí a cirkví propagujúcich náboženský extrémizmus je množstvo a ich počet rastie takmer zo dňa na deň.

Sekta je náboženské zoskupenie, ktoré dlhodobo pôsobí na sebahodnotenie jednotlivcov takým spôsobom, že u nich dochádza k psychickej ujme charakterizovanej predovšetkým stratou individuality, znížením sebavedomia, zníženou schopnosťou žiť samostatne bez skupiny a jej vodcu. Členovia sekty majú strach z vonkajšieho sveta, zo sveta mimo svojej skupiny. U mladých ľudí dochádza k závažným zmenám osobnosti často spôsobených ovplyvňovaním jednotlivca skupinou, a to špecifickými metódami nátlaku, sugescie, rituálov, izolácie a pod. Všetky sekty spájajú špecifické znaky a praktiky. Jedná sa o absolutizáciu moci vodcu sekty. Slovo

vodcu je považované za dogmu a je nespochybniteľné. Rešpekt k autoritám nie je vnímaný ako obmedzenie slobody, ale ako úľava od vlastného rozhodovania. Väčšina jednotlivcov sa pripája k sektám práve z tohto dôvodu, aby nemuseli rozhodovať o svojom živote. Sekty sú prísne organizovaný pyramídový systém. V rámci siekt emócie takmer neexistujú. Poslušnosť je „dobrovoľná“. Odchod zo sekty je prakticky nemožný. Panuje v nej prísna disciplína a morálka pod hrozbou exkomunikácie. Pre člena sekty neexistuje nič horšie ako byť exkomunikovaný a navrátený do reality. V sekte neexistuje žiadna osobná zodpovednosť jednotlivca. Akékoľvek zlyhanie alebo neúspech sa „lieči“ zvýšením denného počtu modlitieb, väčším objemom práce, čítaním svätých textov, atď. V sekte sa systematicky buduje predstava nebezpečného nepriateľa, ktorým môže byť čokoľvek. Jedná sa o vytvorenie stavu paranoje, ktorá slúži na jednoduchú manipuláciu. Rovnako sa buduje pocit neomylnosti sekty, pretože len sekta je schopná odlíšiť dobré od zlého a pravdu od klamstiev.

Sekty predstavujú pre spoločnosť veľkú hrozbu. Hlavným dôvodom je oddanosť členov sekty. Rozhodnutia vodcu sekty sa nespochybňujú, ale sa nasledujú, čo môže viesť aj k závažnej trestnej činnosti.⁹⁾

Islamský extrémizmus je zrejme najznámejšia forma extrémizmu vôbec, a to predovšetkým po útokoch na World Trade Center v roku 2001 alebo po útokoch na Madrid v roku 2004. Spája sa tiež s vojnami v Perzskom zálive, Afganistane, Iraku a i. Islam je oficiálne považovaný za náboženstvo, no v skutočnosti ide skôr o spôsob života. Moslimovia sa riadia Koránom, t. j. hlavným svätým náboženským textom a právnym systémom šaría, ktorý je založený na zvykovom práve. V rámci islamského extrémizmu existuje viacero pojmov. Ide predovšetkým o pojmy islamský fundamentalizmus, islamizmus a terorizmus.

Fundamentalizmus označuje filozofický, spravidla netolerantný postoj „majetníctva“ výlučnej pravdy. Politický islam, či **islamizmus** značí organizované úsilie o mocenské presadenie islamského právneho poriadku. Ak je za týmto účelom používané násilie, hovorí sa o extrémizme, prípadne terorizme.

Islamský fundamentalizmus sa usiluje o prvotnosť náboženstva pred politikou, čo vedie k vytvoreniu fundamentalistického režimu, kde prevláda duchovná autorita nad tou svetskou a v plnej miere sa uplatňuje právo šaría, t. j. božské islamské právo.

Militantní islamisti predstavujú väčší problém. Využívajú islam ako ideologický rámec a teror používajú ako súčasť náboženskej propagandy. Krajne militantná interpretácia islamu nabáda svojich stúpencov k obetovaniu vlastného života pri samovražedných útokoch. V spojitosti s islamským extrémizmom sa používa pojem Džihád. V minulosti bol chápaný ako „boj so zbraňou v ruke“, a to v prípade, ak by boli moslimovia obmedzovaní pri vyznávaní svojej viery.

Umiernení moslimovia sa spravidla držia názoru, že Islam je mierumilovné náboženstvo. Islam je však nebezpečné, až fanatické náboženstvo, ktoré sa veľmi rýchlo rozširuje do celého sveta a jedným z jeho hlavných cieľov je prekonvertovanie všetkých nemoslimov na Islam alebo v opačnom prípade ich odstránenie.⁷⁾

9) CHMELÍK, J.: Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. 2001.

POZNÁMKY

1. 2. 3 Nové extrémistické smery

Etnický a regionálny extrémizmus je prejavom príslušnosti k istému etniku alebo regiónu. Ide o preferovanie konkrétneho etnika alebo regiónu, ku ktorému má jedinec vzťah oproti iným etnikám a regiónom. Ide o presvedčenie, že „moje“ etnikum alebo „môj“ región je ten vyvolený, má najlepšie vlastnosti a všetky ostatné sú podradné. Od rasizmu sa líši napríklad tým, že nutne nerozlišuje farbu pleti alebo národnosť. Objavuje sa aj v rámci toho istého štátu, kde sa vyskytuje medzi príslušníkmi a prisťahovalcami z rôznych oblastí toho istého štátu.

Environmentálny alebo ekologický extrémizmus je typ extrémizmu, ktorý je ťažko definovateľný, preto je zložitý doň zaradiť rôzne radikálne ekologické skupiny a hnutia. Je odpoveďou na znečisťovanie životného prostredia alebo globálne otepľovanie. Hlásia sa k princípom ekológie, ale preniká aj do oblasti politiky.⁷⁾ Environmentálny extrémizmus chápe človeka ako „chorobu“, ktorá ničí planétu a prispôsobuje ju svojim sebeckým potrebám. Je antihumánny a anticivilizačný. Odsudzuje čokoľvek, čo je spojené s moderným spôsobom života, technologickým pokrokom a akoukoľvek modernizáciou. Niektorí autori rozdeľujú environmentálny extrémizmus na štyri základné smery. **Ekosocializmus** je proti kapitalizmu, lebo vidina zisku a chamtivosť ničí životné prostredie. Preto je nutné proti kapitalizmu zakročiť. **Anarchoenvironmentalizmus** predstavuje víziu nezávislej spoločnosti bez akejkoľvek autority jestvujúcej v súlade s prírodou. **Ekokonzervatizmus** sa snaží vrátiť k tradičnému spôsobu života na vidieku. Odmieta industrializáciu. **Ekofašizmus** je určitá kombinácia nordického rasizmu a vidieckeho spôsobu života.

Environmentálny extrémizmus si v poslednej dobe získava čoraz viac stúpenčov, predovšetkým z dôvodu zamerania svojho záujmu na globálne otepľovanie, znečisťovanie planéty, industrializáciu. Zvyčajne však nie je potenciálnou hrozbou pre demokraciu.

2 SYMBOLIKA EXTRÉMISTICKÝCH SKUPÍN, NAJZNÁMEJŠIE A NAJPOUŽÍVANEJŠIE SYMBOLY

Symbolom sa rozumie dohodnuté alebo zvyčajné znamenie, znak pre nejaký predmet vecného alebo ideologického charakteru. Symboly sa využívajú na vyjadrenie názorov, postojov a citového rozpoloženia. Už primitívne kmene vyjadrovali prostredníctvom znakov a farieb svoju príslušnosť ku skupine, či zastrašovali nepriateľa. Neskôr vznikali erby a vlajky, ktoré slúžili na vyjadrenie príslušnosti k rodu, spoločenského postavenia, politického alebo náboženského presvedčenia. Historický vývoj znakov a symbolov prispieva k aplikácii týchto znakov v bežnom živote. **Symboly sa stali najefektívnejšími, najsilnejšími komunikačnými prostriedkami a nástrojmi aké kedy existovali.**

Ako symbol môže slúžiť grafický znak, farba, kombinácia farieb, číselná hodnota, gesto, zvuk alebo melódia. Symbol je mnohovrstvový. Môže to byť objekt, obraz, písané slovo, kombinácia farieb, zvukov alebo konkrétny znak, ktorý zastupuje, reprezentuje a predstavuje viac významov, často celý filozofický systém (osobnú

vieru, morálne postoje a autority, spôsoby jednania). Svojou kompaktnosťou a rozpoznateľnou formou má schopnosť sprostredkovať zmysel, zámer a význam, ktorý splynul do vnútornej jednoty.¹⁰⁾

Samostatné použitie symbolu alebo znaku v extrémistickej oblasti nemusí nutne zakladať trestno-právnu zodpovednosť. Vždy je dôležité posudzovanie skutočnosti vo vzťahu ku konkrétnej osobe, k situácii a prostrediu, v ktorom sa symbol alebo znak vyskytol. Uvedenie symbolov a znakov v nasledujúcom texte je v značne obmedzenom rozsahu, má informatívny charakter a má slúžiť pre študijné účely.

2. 1 Delenie symbolov

Mnoho symbolov má svoje historické pozadie, ktoré je súčasťou samotného významu symbolu. Historický alebo špecifický význam, filozofia a ideológia hnutia, odlišnosť, vyjadrenie nenávisti a hnevu, sily, zastrašovanie atď. sú pre osoby používajúce symboliku z extrémistického spektra dôležité. Extrémistické skupiny používajú široké spektrum rôznych symbolov. Práve historické pozadie je často smerodajné pre symboliku extrémistických skupín. Extrémistické skupiny sa snažia svojimi symbolmi napomáhať jednotlivcom identifikovať sa, na prvý pohľad rozpoznať príslušnosť k skupine a tým upevňovať svoju identitu. Tvoria tiež akúsi mystiku hnutia. Symboly vyjadrujú mocenské ambície a v tejto súvislosti sa veľmi úzko spájajú so silou verbálneho prejavu v podobe skandovania hesiel. Tento postoj umocňuje pocit sily a spolupatričnosti. V neposlednom rade symbolika umožňuje vyjadriť názor alebo myšlienku takým spôsobom, ktorý nie je v rozpore so zákonom. Jestvujú totiž rôzne modifikácie pôvodných, často zákonom zakázaných symbolov a znakov.

Extrémisti používajú pôvodnú aj prevzatú symboliku. Ako pôvodné sa označujú novovzniknuté symboly. Prevzatou symbolikou sú predovšetkým runy a svastika.¹¹⁾

2. 1. 1 Pravicová symbolika – prevzatá

Pravicový extrémizmus je antiindividualistické hnutie popierajúce fundamentálnu rovnosť ľudí, zamerané proti liberálnym a demokratickým silám. Pravicový extrémizmus sa od krajne pravicových skupín odlišuje svojim otvorene antidemokratickým charakterom a akceptáciou politického násillia.

V symbolike extrémnej pravice dominujú tri farby – čierna, biela a červená. Uvedenú kombináciu vyhlásil Hitler za národné farby nacistického Nemecka.

Význam farieb:

- biela znamená čistotu rasy, čistotu národa,
- čierna znamená smrť, nenávisť, ale aj odhodlanie,
- červená je symbolom ohňa, ale aj krvi a krvného zväzku.

10) CHMELÍK J.: Symbolika extrémistických hnutí. 2000.

11) LEBEDA, D. - GABAĽOVÁ, D.: Symbolika extrémistických hnutí.

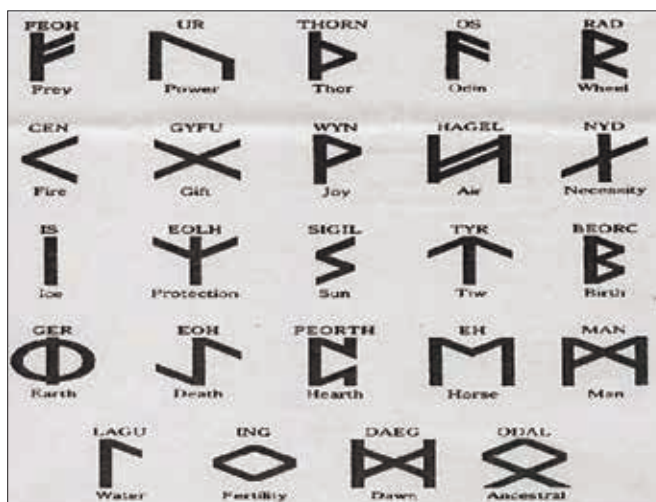
POZNÁMKY

Obrázok 1: Ríšska vlajka v období rokov 1871 – 1918 a 1933 – 1935

Používanie prevzatej symboliky je charakteristické pre pravicový extrémizmus. Prvú skupinu symbolov tvoria ariosofické symboly. Tieto symboly majú politické korene v ľudovej ideológii z konca 19. storočia, v ariosofii, t. j. návrate k základným náboženským hodnotám, oživovaní záujmu o panteizmus, okultizmus a návrate k pohanstvu a nordickému ľudovému mysticismu. Ariosofia bola založená na myšlienke „čistej árijskej rasy“. Vzrastal záujem o rasovú vedu, teóriu o hlavnej rase, darwinizmus a Hitlerovu rasovú ideológiu, ktoré tvoria základnú myšlienku a pôvod ideológie národného socializmu, nacistickej politickej strany NSDAP a aj nacistického Nemecka.

Spojenie ariosofistickej rasovej teórie s okultizmom, pohanstvom a nordickým mysticismom na myšlienkach Heleny Petrovny Blavatskej (zakladateľky Teozofickej spoločnosti) prispelo k zvýšeniu záujmu o starogermánsku mytológiu a runové písmo, ktoré tvorí prvú skupinu prevzatej symboliky. Runové písmo a symboly z neho sú rozsiahle a vyobrazujú sa v rôznych modifikáciách. Z dôvodu značného rozsahu predstavíme len malú časť z týchto symbolov. ¹¹⁾

Obrázok 2: Runové písmo

⚔ Othala (Othila) – runa vlastníctva, oddanosti k vlasti je symbolom domova a ochrany proti chorobám. Používa sa aj ako symbol rasového dedičstva, čistoty rasy.

⚡ Sowilo – runa predstavovala Slnko a neskôr symbol víťazstva a sily. V nacistickom Nemecku používala bielu runu na čiernom podklade organizovaná skupina Nemecká mládež.

* Hagalaz – je symbolom vernosti a viery, preto sa často objavovala pri rôznych obradoch (na svadbách) príslušníkov SS. Používala sa tiež ako symbol vernosti členov NSDAP k nacizmu.

Wl Vlčí hák – je symbolom slobody a nezávislosti. Symbol prevzali aj nacisti. Spôčiatku bol často používaný jednotkami SS.

Obrázok 3: Použité runového písma v znakoch

V súčasnosti sa runové znaky naďalej používajú neonacistickými skupinami a neopohanskou scénou v rôznych modifikáciách. Neonacistické skupiny často píše runovým písmom rôzne heslá a texty s úmyslom skryť ich pravý význam pred verejnosťou a bezpečnostnými zložkami.¹²⁾

Svastika je kríž s ramenami ohnutými do pravého uhla a to buď v smere hodinových ručičiek (pravotočivá svastika), alebo proti nemu (ľavotočivá svastika). Pôvodne to bol znak symbolizujúci šťastie. Objavuje sa v rôznych kultúrach na každom kontinente, nájdeme ho na predmetoch, kresbách, mozaikách, na budovách, najmä v ďalekovýchodných náboženstvách a kultúrnych skupinách. Začiatkom 20. storočia sa stala svastika symbolom árijskej rasy, ktorú si neskôr v 30. rokoch privlastnila NSDAP, a tak sa stala symbolom nacizmu, rasizmu a nadradenosti bielej rasy. V dnešnej dobe je uvedený znak vo väčšine štátov Európy zakázaný.

Obrázok 4: Svastika (rôzne modifikácie)

Železný kríž je vojenský symbol, ktorý bol udeľovaný za zásluhy v pruskej „Oslobodzovacej vojne“ proti Napoleonovi. Modifikovaný – v strede so svastikou – sa stal symbolom Tretej ríše. Dnes je vyhľadávaný neonacistami. Symbol je často používaný „motorkármí“ a motocyklovými klubmi. Najčastejšie je vyobrazený na motorákach, helmách, ošatení a iných ozdobných predmetoch.

12) MAREŠ, M.: Symboly používané extrémisty na území ČR v súčasnosti. 2016.

POZNÁMKY

Obrázok 5: Železný kríž

Keltský kríž je známy aj pod názvom Odinov kríž. Jeho väzba na neonacizmus vychádza aj z jeho používania Ku-Klux-Klanom. Stal sa jedným z najobľúbenejších symbolov pravicových extrémistov. Vidno ho na štadiónoch na vlajkách alebo šáloch futbalových chuligánov. Je obľúbeným motívom pri tetovaní.

Obrázok 6: Keltský kríž

Vlčí hák bol symbolom jednotiek Werwolf, ktoré pôsobili za nepriateľskými líniami až do roku 1946. Vlčí hák zároveň používali členovia a príslušníci holandskej národnosocialistickej strany. V súčasnosti vlčí hák často používajú vo svojej symbolike pravicovo-extrémistické a neonacistické skupiny a organizácie, napríklad švédska neonacistická organizácia Biely árijský odpor.¹¹⁾

Obrázok 7: Vlčí hák

2. 1. 2 Pravicová symbolika – pôvodná

Medzi **pôvodné symboly** pravicových extrémistov je možné zaradiť kladivo a meč. Tie mali symbolizovať spoločenstvo robotníkov a vojakov. Symboly používalo národno-revolučné krídlo strany NSDAP. V deväťdesiatych rokoch sa začal používať ako symbol Národnej revolúcie (NF – National Front) a dnes ho majú v znaku Mladí národní demokrati (Jungen Nationaldemokraten).

Anti-Antifa je pôvodne taktický koncept pravicových extrémistov sformulovaný nemeckou neonacistickou scénou v prvej polovici deväťdesiatych rokov 20. storočia a rozšíril sa aj u nás. Označuje zhromažďovanie informácií o nepriateľoch pravicových extrémistov. Nemá špecifickú symboliku, nápis má symbolický význam a je často kombinovaný s ďalšími symbolmi pravicovej extrémistickej scény. Anti-antifa je niekedy chápaná iba ako aktivita, inokedy nadobúda organizačnú dimenziu.

Autonómny nacionalizmus je necentralizované hnutie. Ich akcie sú organizované na princípe odporu bez vodcu. Zväčša má niekoľko buniek, ktoré aktívne spolupracujú a vyvíjajú aj samostatné aktivity ako je organizovanie koncertov, pietne spomienky a pod., spolupracujú s neonacistickými skupinami, odmietajú spájanie ich aktivít s nacizmom.¹³⁾

Symbol **Thórovho kladiva** bol prijatý neonacistami a inými rasistami. Bieli rasisti občas spájajú hákový kríž s Thórovým kladivom a starou škandinávskou symbolikou (napr. symbolom hodeného kladiva). Symbol Thórovho kladiva sám o sebe nevyhnutne neznamená rasizmus, ale mal by byť posudzovaný v kontexte, v ktorom sa objavuje.

Obrázok 8: Pôvodná pravicová symbolika

Celý rad extrémistických symbolov využíva čísla a číselné kombinácie. Jednotlivé čísla zvyčajne predstavujú poradie písmena v abecede. Tvoria kryptogram, čo je text so skrytým údajom zložený z niekoľkých písmen tohto textu alebo utajujúci skrytý zmysel.

14 (WORDS) – 14 slov je slogan zavedený Davidom Laneom, ktorý bol ikonou hnutia rasistov na celom svete. Je to jeden z najuniverzálnejších symbolov bieleho nacionalizmu. Prvých 14 slov je známejších a znie: „We must secure the existence of our people and a future for White children.“ V preklade znie heslo nasledovne: „Musíme zabezpečiť existenciu našich ľudí a budúcnosť bielych detí.“

Druhá skupina 14 slov je menej známa. „Because the beauty of the White Aryan woman must not perish from the Earth.“ V preklade do slovenčiny heslo znamená: „Pretože krása bielych árijských žien nesmie zmiznúť z tohto sveta.“

28 – kód druhého písmena abecedy „B“ a ôsmeho písmena „H“, ktoré spoločne tvoria skratku pre neonacistickú organizáciu skínov Blood & Honour (Blut und Ehre – „Krv a česť“). Heslo typické pre Hitlerovu mládež a pre jednotky SS.

88 – ôsme písmeno anglickej abecedy je „H“. Dve osmičky teda znamenajú HH, t. j. skrátený tvar nacistického pozdravu „Heil Hitler!“. Kryptogram je často využívaný extrémistami na letákoch, vo forme tetovania, najčastejšie ako pozdrav v listoch

13) KALAMÁR, Š.: Terminologie a symbolika užívaná soudobou extremistickou scénou. 2011.

POZNÁMKY

a v elektronickej pošte alebo aj ako skratka v e-mailových adresách a používateľských menách na sociálnych sieťach. Často sa používa aj spoločná kombinácia číselných symbolov 14 (slov) a 88.

Obrázok 9: Pôvodná pravicová symbolika čísiel

„**Mojou ctou je vernosť**“ (Meine Ehre Heißt Treue) – slogan vytvorený v roku 1932 pre oddiely SS. Bol vyobrazený aj na sponách opaskov jednotiek SS. V súčasnosti je častým motívom na tetovaniach neonacistov. Motto SS alebo jeho variácie sú v niektorých krajinách EÚ nezákonné.

Gesto so zdvihnutou pravicou sa používalo v rímskom impériu ako vyjadrenie cti a víťazstva sprevádzané slovami „Ave, Caesar“. Neskôr sa takto zdravili aj národní socialisti Tretej ríše. Od roku 1930 sa rozširovalo ako prvok kultu osobnosti na vyjadrenie poslušnosti nemeckého národa k vodcovi a neskôr na chválu vojnového ťaženia nacistického Nemecka.¹⁴⁾

Obrázok 10: Pôvodná pravicová symbolika – mottá a gestá

WPWW – tento akronym označuje celosvetovú bielu hrdosť. Používa sa ako pozdrav neonacistov a „bielych rasistov“, s ktorým sa prezentuje hrdosť bielej rasy na celom svete. Slogan „White Pride World Wide“ sa objavuje aj v logu Stormfront. Je to webová stránka prevádzkovaná spoločnosťou Dona Blacka, bývalého vodcu hnutia Ku-Klux-Klan.

WHITEPOWER – vyjadruje názov hnutia a myšlienok stavajúcich bielu rasu nad ostatné, hlása nadradenosť bielej rasy. Biela rasa je najvyšším evolučným stupňom vývoja zo všetkých ostatných rás, Európa má byť rasovo čistým územím, všetky svetové vojny sú ovládané židmi a je potrebné očistenie Európy a Severnej Ameriky od iných rás a kultúr. Hnutie vyjadruje odpor voči homosexuálom a popiera Holokaust – masívne a cielené vyvražďovanie židovského etnika a pod.¹⁵⁾

14) Symbolika ultrapravicových hnutí. 2008.

15) Symbolika ultrapravicových hnutí. Palba.cz. 2014.

Obrázok 11: Pôvodná pravicová symbolika – akronymy

2. 2 Ľavicová symbolika

Vzhľadom k tomu, že v minulosti sa nekonali veľké súdne procesy s ľavicovo orientovanými aktivistami, diktátormi, nie sú tieto ideológie striktne zakázané tak ako pravicové. Bolo stanovené, ktorá symbolika sa v budúcnosti nesmie používať a ktoré hnutia budú zakázané. V niektorých európskych krajinách je používanie komunistických symbolov zakázané.

Najznámejšie symboly ľavicového extrémizmu sú:

- červená päťcípá hviezda,
- kosák a kladivo.

Tradičná farba, ktorá reprezentuje ľavicu je červená. Je to farba krvi. Táto farba bola prevzatá od robotníckeho hnutia z prelomu 19. storočia (Parížska komúna). Komunisti si ju prisvojili v období ruskej občianskej vojny a po ich víťazstve sa rozšírila do celého sveta. Čierna číslica 5 v tvare kosáka s kladivom na červenom podklade symbolizuje Ligu za 5. Internacionálu, ktorá svoj program prijala v roku 2003 a hlása globálnu sociálnu revolúciu. ¹¹⁾

Obrázok 12: Najznámejšia ľavicová symbolika

2. 2. 1 Ľavicová symbolika anarchistická

Najpoužívanejším anarchistickým symbolom je písmeno „A“ v kruhu. Tento symbol je najčastejšie súčasťou oblečenia punkerov, anarchistov a alternatívnej mládeže v období vzdoru. Znak používajú aj anarchosyndikalisti. Anarchosyndikalizmus chce zrušiť klasické kapitalistické ekonomické vzťahy a nahradiť ich samosprávou robotníkov v odboroch. Ich konanie môže mať podobu násilných činov, teroru alebo pacifizmu.

POZNÁMKY

Najpoužívanejšou vlajkou anarchistov je červeno-čierna vlajka, kde červená farba označuje revolúciu, krv, socializmus a čierna anarchiu. Niekedy sa ako symbol anarchie používa len čierna vlajka.

Obrázok 13: Ľavicová symbolika anarchistická

2. 2. 2 Ľavicová symbolika radikálnych aktivistov

AFA je medzinárodné hnutie, organizácia radikálneho alebo militantného ľavicového antifašistického odporu. Prvá organizácia vznikla v Nemecku ako obrana proti rastúcemu nacizmu. Dnes AFA pôsobí v celej Európe. Hnutie sa zaoberá propagačnými, informačnými a praktickými formami boja so všetkými autoritárskymi ideológiami a skupinami usilujúcimi sa o akékoľvek formy útlaku, v prvom rade s neonacizmom a ultrapravicovým hnutím. Antifašistická akcia je aj organizovanou formou širšieho antifašistického hnutia známeho pod skratkou ANTIFA. Na území Slovenskej republiky združuje ANTIFA lokálne autonómne skupiny, medzi ktorými môžu byť aj radikálni aktivisti. ¹¹⁾

Obrázok 14: Ľavicová symbolika radikálnych aktivistov

Anarchistická federácia (AF, predtým ČSAF) je federácia miestnych anarchistických skupín a jednotlivcov v Českej republike a na Slovensku. AF bola založená v roku 1995 ako Česká anarchistická federace (ČAF). Hlavnou náplňou činnosti je propagácia anarchizmu a boj proti kapitalizmu formou protestov, pochodov a demonštrácií. AF je členskou sekciou Internacionály anarchistických federácií. Koncom roka 2014 sa organizácia premenovala z ČSAF na AF.

Anarchistický čierny kríž (ABC) je medzinárodná sieť autonómnych skupín anarchistov. Ich hlavným cieľom je podpora anarchistických politických väzňov a zviditeľňovanie ich prípadov. Často sa dáva do kontrastu s Amnesty International z dôvodu, že ABC otvorene podporuje aktivistov, ktorí sa dopustili nezákonnej činnosti na podporu revolučných cieľov.

Obrázok 15: Ľavicová symbolika – Anarchistická federácia a Čierny kríž

Anarchokomunizmus (AKA) je politický smer s víziou beztriednej spoločnosti bez vládnucej triedy (anarchizmus). Slobodný komunizmus sa stal najvplyvnejším prúdom anarchistického hnutia.

Squatting znamená obsadenie a obývanie prázdnej budovy. Squatting je často sociálnym protestom proti cenám bývania. Býva spojený s politickým protestom. Squatterer sú zväčša anarchisty. Vo väčšine štátov je squatting nelegálny.

Priama akcia je solidárny zväz pracujúcich, ktorý sa sústreďuje na riešenie problémov na pracovisku a v bydlisku a na organizovanie solidárnych akcií za práva a požiadavky pracujúcich u nás aj v zahraničí. Prevádzkuje rádio pod názvom „Rádio Priama akcia“, publikuje na internete a organizuje aj protestné akcie. ¹¹⁾

Obrázok 16: Ľavicová symbolika – Squatting, AKA, Priama akcia

Anonymous je anonymné a nehierarchické hnutie s anarchistickými prvkami. Začalo sa objavovať na internete v roku 2003 na základe automaticky generovaných prezývok prispievateľa na stránkach 4chan.org a im podobných. Postupne prenikli do masmédií, čo bolo zapríčinené záujmom o ich hackerské útoky napríklad proti firme Sony (Operácia Sony). V roku 2012 zaútočil Anonymous aj na slovenské štátne stránky. Ich konanie je sporadické.

Obrázok 17: Ľavicová symbolika – Anonymous

POZNÁMKY

2. 2. 3 Ľavicová symbolika environmentálna

Earth First! je radikálne environmentálne hnutie, ktorého členmi sú ekologickí aktivisti. Skupiny existujú vo viacerých štátoch sveta, vrátane Slovenska. Je to revolučné, radikálne hnutie založené na ochranu prírody a zeme, ktoré sa snaží najmä o zastavenie ťažby dreva v chránených územiach. Na presadenie týchto cieľov využíva lobbying a ekosabotáže typu: blokády, zatĺkanie klincov do stromov, čím ich chránia pred výrubom, znehybňovanie ťažobných strojov nasypáním piesku do palivových a olejových nádrží, vytrhávanie stavebných kolíkov, odpiľovanie billboardov a „dorábanie“ reklamných sloganov. Earth First! nemá pevné štruktúry a jeho akcieschopnosť je založená na autonómnych, na sebe nezávislých skupinách. Informácie sa v hnutí šíria osobným kontaktom a rôznymi tlačovinami.

Obrázok 18: Ľavicová symbolika – Earth First!

Animal Liberation Front (ALF) je hnutie radikálnych ochrancov práv zvierat založené v roku 1972 vo Veľkej Británii. Uskutočňuje priame akcie na oslobodenie a ochranu zvierat. Konania členov hnutia sú často v rozpore so zákonom, ako napríklad oslobodzovanie zvierat z laboratórií a kožušinových fariem, sabotáže testovacích a výskumných zariadení a podobne. Medzi ďalšie a na Slovenku oveľa rozšírenejšie aktivity ALF patrí ničenie poľovníckych posedov, útoky na cirkusy a cirkusové pútače a zalepovanie zámok. ALF nie je členská organizácia, ale skupina odporu bez vodcu. Keďže organizácia nemá pevnú štruktúru a hierarchiu, nedá sa presne určiť ani počet jej členov. Hnutie pôsobí ako zastrešenie pre činy aktivistov. Bunky ALF sú aktívne v 42 krajinách sveta, vrátane Slovenska. ¹¹⁾

Obrázok 19: Ľavicová symbolika – ALF

2. 3 Náboženská symbolika

Symbolika čísla **5** je prastará, jedná sa o magické a okultné znamenie. Predstavuje silu presahujúcu danú realitu štyroch živlov. Päťka je ako dokonalé číslo

pre mikrokozmos – človek (duša). Tento znak sa používal od staroveku až dodnes. Obrátená päťcípá hviezda (pentagram) je najznámejším symbolom čiernej mágie a satanizmu. Tvoria ju tri hroty sú obrátené nadol a dva nahor. Často býva umiestnená v uzavretom kruhu. Tento pravidelný päťuholník je považovaný za magický znak. Využíva sa v bielej aj čiernej mágii a na vyvolávanie démonov.

Číslica **666** predstavuje číslo diabla (zla a hriechu), šelmy (apokalyptickej bestie) spomínaných v knihe Zjavenie svätého Jána z Nového Zákona, je to číslo Antikrista. Antikrist je v kresťanstve označovaný ako nepriateľ Ježiša Krista, Boha a jeho nasledovníkov kresťanov. Často sa vyobrazuje spoločne s pentagramom. ¹⁶⁾

Obrázok 20: Náboženská symbolika

Na celom svete je sledovaná symbolika Islamského štátu IS (Islamský štát v Sýrii – ISIS, resp. Islamský štát v Iraku a Levante – ISIL, arabská skratka Daesh) a jeho pridružených organizácií.

Islamský štát je sunitská militantná teroristická organizácia, ktorá od roku 2014 ovláda rozsiahle časti Iraku a Sýrie. Jej cieľom je obnova kalifátu založeného na striktnej interpretácii islamského práva šarija. Organizácia sa hlási k novej ére medzinárodného džihádu. K Islamskému štátu sa neskôr začalo hlásiť aj viacero ďalších radikálnych džihádistických organizácií po celom svete, predovšetkým v Líbyi, v Nigérii (Boko Haram) alebo v Somálsku (Al-Shabaab). Organizácia pácha brutálne teroristické útoky a vojnové zločiny, vrátane masových poprav zajatých vojakov a civilistov. Na dobytých územiach sa dopúšťa všeobecného porušovania ľudských práv a brutálne utláča všetky náboženské skupiny, ktoré nevyznávajú ich striktnú verziu islamu. ¹⁷⁾

Obrázok 21: Náboženská symbolika – Islamský štát

16) HELLER, J.: Symbolika čísel 4, 5, 6, 7. 2003.

17) ISIS symbolika – islám, Mohammed a chalifát.

POZNÁMKY

3 EXTRÉMISTICKÉ SKUPINY V STREDNEJ EURÓPE

3.1 Extrémistické skupiny na Slovensku

Hlinkova garda (HG) bol polovojenský poriadkový zbor zriadený v rámci Hlinkovej slovenskej ľudovej strany ako pomocný orgán štátnych úradov. Po vzniku prvej slovenskej republiky sa aktívne podieľala na perzekúciách Čechov, Rómov, Židov a demokraticky zmýšľajúcich Slovákov, neskôr na deportáciách židovského obyvateľstva. 28. októbra 1938 sa Hlinkova garda stala jedinou brannou organizáciou na slovenskom území. Od septembra 1944 sa stala popri Domobrane zložkou ozbrojených bezpečnostných síl Slovenského štátu. Od jari 1945 usmerňoval jej činnosť veliteľ nemeckých vojsk na Slovensku. Porážkou nacizmu bola Hlinkova garda rozpustená, jej predstavitelia a aktívni prívrženci boli väčšinou postavení pred súd. V zmysle Nariadenia Slovenskej národnej rady č. 33 zo dňa 15. mája 1945 o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdництва (ktorého platnosť a účinnosť nebola nikdy zrušená) boli osoby, ktoré sa podieľali na vyššie uvedených aktivitách kvalifikované ako kolaboranti a boli odsúdení na trest odňatia slobody vo výške do 30 rokov.¹⁸⁾

Obrázok 22: Hlinkova garda

Slovenská pospolitosť (SP) je slovenská nacionalistická organizácia, ktorá pôsobí vo forme právnickej osoby od 9. mája 1995 je registrovaná ako občianske združenie. Neskôr bola registrovaná ako politická strana Slovenská pospolitosť – národná strana, ale súdnym rozhodnutím bola zrušená. Slovenská pospolitosť naďalej funguje ako registrované občianske združenie. Jedná sa o ultranacionalistické hnutie, novinármi často označované ako extrémne radikálne.¹⁹⁾

Slovenské hnutie obrody je nacionálne orientované občianske združenie. Podľa vyjadrení svojich členov sa snaží prehlbovať národné a nacionálne vlastenectvo Slovákov. Členovia sa zaoberajú propagáciou a pripomínaním si výročí slovenských dejateľov, významných osôb, pričom schvaľujú a oslavujú výročia spojené s prvým Slovenským štátom a s jeho predstaviteľmi.²⁰⁾

Nacionálne orientované občianske združenie je aj **Nové slobodné Slovensko**. Združenie viackrát menilo podstatu svojej činnosti, pričom smerovanie je podobné ako u Slovenskej pospolitosti. V posledných rokoch má združenie menej aktivít.

18) Hlinkova garda. Retrománia Retromagazín o ČSSR. 2016.

19) Naše materiály. Blog SP ... informácie, ktoré potrebujete.

20) Kto sme. Slovenské hnutie obrody.

Obrázok 23: Slovenské extrémistické hnutia

Slovenskí Branci sú neformálna skupina. V súčasnej dobe má 17 oddielov (napr. Východniar; Žilinčan; Rusín; Považan; Nitrančan; Bystričan; Šarišan; atď.). Členom sa môže stať občan Slovenskej republiky po posúdení veliteľom oddielu, ktorý je fyzicky a zdravotne spôsobilý a dovŕšil 15 rokov. Slovenskí branci sa prezentujú ako názorovo neutrálni bez väzieb na extrémistické skupiny. Vyjadrenia vedúcich predstaviteľov tohto zoskupenia a ich propagačné materiály však v minulosti svedčili o opaku. Odmietajú zahranično-politickú a bezpečnostnú orientáciu SR, vytvárajú paralelné bezpečnostné štruktúry. Môžu byť považovaní za potenciálne extrémistické združenie.²¹⁾

„**Kysucký vzdor**“ neskôr **Akčná skupina Vzdor Kysuce** sa hlási k názorom Slovenskej pospolitosti. Do svojich pôvodných cvičení v sebaobrane a propagovaní zdravého spôsobu života začali pridávať militantné prvky. Okrem sebaobrany nacvičovali strelbu, prepádové akcie v obytných priestoroch a boj o prežitie v lesoch. Pre skupinu bolo charakteristické používanie vojenského oblečenia a vybavenia. Zoskupenie začalo aktívne spolupracovať s podobnými zahraničnými polovojskými organizáciami.²²⁾

Obrázok 24: Slovenskí branci, Kysucký vzdor

3. 2 Extrémistické skupiny v Maďarsku

Po rozpade pôvodnej Maďarskej gardy takmer okamžite vznikla **Nová maďarská garda**, ktorá zostala jedným z najväčších a najvplyvnejších extrémistických skupín v Maďarsku. V súčasnosti pôsobí organizácia v spolupráci a pod vedením radikálnej politickej strany Jobbik. Garda ostala v povahe pravicovo orientovanou, rasistickou, antisemitskou a homofóbnou organizáciou.

Mládežnícke hnutie **64 žúp HVIM** je iredentistická, revizionistická, ultranacionalistická a antisemitská mládežnícka organizácia. Motto hnutia HVIM je: „Hit, húség,

21) Národné zvyky, odkaz našich predkov. Slovenskí branci. 2018.

22) Nacionalista z organizácie Vzdor Kysuce ide do eurovolieb. A-spravodajstvo. 2014.

POZNÁMKY

bátorság – viera, vernosť, odvaha“. Hnutie je považované aj za rasistické, antisemitické a protirómske. Udržiava úzke vzťahy s ďalšími extrémistickými skupinami a s radikálnou stranou Jobbik. Hlavným cieľom organizácie je územný revizionizmus, t. j. znovunastolenie hraníc Maďarska spred Trianonskej zmluvy. Hnutie propaguje ideológiu krajnej pravice.²³⁾

MNA je extrémistická skupina, hungaristická organizácia, ktorá bola založená ako Maďarská národnosocialistická akčná skupina. Od založenia prešla rôznymi reorganizáciami. V okruhu svojich prívržencov sa začala zameriavať na vojenskú prípravu (sebaobrana, vojenská taktika, orientácia s mapou a bez nej, poskytnutie prvej pomoci, strelba...). Je jednou z najväčších aktívnych, organizovaných skupín polovojenského charakteru v Maďarsku.

Národná stráž je protirómske združenie. Základom ich úsilia je posilniť národné povedomie bez prepojenia na akúkoľvek politickú stranu. V roku 2008 zvýšila Národná stráž napätie medzi Maďarskom a Slovenskom, a to organizáciou návštevy svojich uniformovaných členov v Kráľovskom Chlmci. V roku 2009 v združení vznikla nová teritoriálna organizačná štruktúra, ktorá pripomína militaristické organizácie. Jej príslušníci nosia na podujatiach uniformy, pochodujú v útvaroch a používajú veliace heslá.²⁴⁾

BETYÁRSEREG „Zbojníci“ je neformálny zväzok rôznych, krajne pravicových skupín, ktoré sa považujú za štvancov. Podľa svojich princípov odmietajú „dvojité štandardy, represiu, vládu cudzincov“. V súčasnosti pevne spolupracujú s HVIM a sú častými účastníkmi ich akcií, kde zabezpečujú ochranu podujatia.

Blood and Honour Hungaria je členská organizácia medzinárodnej siete Blood and Honour. Organizácia bola založená v roku 1998 neonacistickými skinhedmi v Maďarsku. Nenávistná skupina už v súčasnosti neorganizuje priame akcie, vykonáva len rozsiahlu neonacistickú propagandu. Pôsobí pri získavaní ľudí a pomáha pri nábore nových členov do radov rôznych extrémistických skupín.²⁵⁾

Obrázok 25: Maďarské extrémistické skupiny

3. 3 Extrémistické skupiny v Českej republike

Bohemia Hammer Skins (BHS) bola rasistická skupina. Bolo to najradikálnejšie hnutie skinhedov, militantné, ideologicky sa hlásiace k nacizmu. Organizácia Bohemia Hammer Skins už oficiálne neexistuje. V roku 1996 vznikla organizácia Blood &

23) Maďarská garda. Zpravodajský server Romea.cz.

24) Vykonávajú maďarskí extrémisti aktivity na území Slovenska? Maďari.sk. 2012.

25) Blood C18 Honour Hungary. C18 Hungary. 2016.

Honour Bohemia, ktorá prevzala vedúcu pozíciu v hnutí a BHS zanikla. Na Slovensku boli lokálne pobočky pod menom Slovakia Hammer Skins, ktoré vydávali a rozširovali vlastné materiály a vyvíjali neonacistickú propagandu a ďalšie aktivity.

Dělnická strana (DS) bola česká radikálna, krajne pravicová politická strana, ktorá bola v roku 2010 na základe rozhodnutia najvyššieho súdu rozpustená. Strana sa označovala za národnú a ľudovú stranu a jej členovia sympatizovali so socialistickými myšlienkami, neonacizmom a podporou násilia. Spolupracovali s Národnou stranou, Hnutím národného zjednotenia, Českým hnutím za národnú jednotu a Republikánmi Miroslava Sládka a vytvorili tzv. Národnú päťku). Následne vznikla **Dělnická strana sociální spravedlnosti DSSS**.²⁶⁾

Národní odpor je česká neregistrovaná neonacistická organizácia. Hlásia sa k nacionálnemu socializmu, českému nacionalizmu, ktorý prijíma prvky neonacizmu s výnimkou téz o nadradenosti nemeckého národa, ďalej sa stavia proti kapitalizmu, sionizmu, prisťahovalcom a Rómom. Organizácia úzko spolupracuje s Dělnickou stranou a nemeckou krajne pravicovou stranou Nationaldemokratische Partei Deutschlands.

V druhej polovici prvej dekády 21. storočia inšpirovala neonacistickú scénu na Slovensku kampaň a aktivity medzinárodných neregistrovaných zoskupení pôsobiacich ako Národní odpor. V tomto období boli založené bunky neonastickej organizácie v Nitre, Prievidzi, Senici, neskôr ako Slobodný odpor v Čadci a Zlatých Moravciach.²⁷⁾

Obrázok 26: České extrémistické skupiny

3. 4 Extrémistické skupiny v Poľsku

Národno-radikálne hnutie Falanga bola pravicová, antisemitská a antikomunistická politická strana založená v roku 1934 mládežníckymi radikálmi. Strana bola ovplyvnená myšlienkami talianskeho fašizmu. Strana v roku 1993 začala aktívne pracovať ako uniformované, nacionalistické hnutie, často popisované ako extrémne pravicové až neonacistické.²⁸⁾

Hnutie všepoľskej mládeže je nacionalistické združenie študentov stredných a vysokých škôl. Ich cieľom je vzdelávanie mladých ľudí v duchu katolíckej viery, k zachovaniu národných hodnôt a združovanie mladých bez vyvíjania politických zámerov. Popri liberalizme zastáva organizácia ostro nepriateľský postoj k homosexualite.²⁹⁾

26) Dělnická strana : Nový začátek. Delnicka-strana.cz.

27) Podívejte se na Národní ODPOR na Facebooku. Národní ODPOR.

28) Aktualności. Falanga – Polska Młodość Rewolucja.

29) Nasza idea. Młodzież Wszechpolska.

POZNÁMKY

Poľská národná obroda je národná, radikálna a nacionalistická politická strana. Vytvára protikomunistickú činnosť. Ešte aj dnes pôsobí na poľskej politickej scéne, ale bez výraznejších výsledkov. Vystupuje proti členstvu Poľska v Európskej únii a NATO.

Obrázok 27: Poľské extrémistické skupiny

3. 5 Extrémistické skupiny na Ukrajine

„**Patriot Ukrajiny**“ je ukrajinská nacionalistická organizácia, ktorá vznikla na konci roka 1999 ako mládežnícke krídlo, oddiel Sociálno-nacionalistickej strany (CHПУ) pre podporu ozbrojených síl a námorníctva. „Patriot Ukrajiny“ sa reorganizoval do úplne nezávislej uniformovanej organizácie. Jeho členovia sú častými účastníkmi demonštrácií, pochodov, niektoré aj sami organizujú.³⁰⁾

Autonómny odpor (AO) je pomerne nové pravicové hnutie. Základnou myšlienkou a ideologickým smerom hnutia je národný socializmus, boj proti imperializmu, kapitalizmu, liberálnej globalizácii, duchovnej a fyzickej degradácii spoločnosti. AO je sieť a nie štruktúrované hnutie, napriek tomu, že má vodcu.

Extrémistickú scénu na Ukrajine veľkou mierou ovplyvňovala a ovplyvňuje krízová situácia medzi Ukrajinou a Ruskom, ako aj fakt, že Viktor Janukovič odmietol podpísať pripravenú asociačnú dohodu s EÚ. Uvedená situácia sa vyhrotila do brutálnych ozbrojených stretov medzi policajnými zložkami a demonštrantami z radov nacionalistov. Hlavný podiel na ozbrojených stretoch mali zástupcovia ukrajinských nacionalistických strán **Sloboda** a **Pravý sektor**. Odtrhnutie Krymu ešte viac zosilnilo odpor v Doneckej, Charkovskej a Luhanskej oblasti. Tu sa vytvárali prapory a batalióny proruských separatistov, ako aj jednotky dobrovoľníkov, ktorí stoja na strane ukrajinskej armády. Časť členov týchto zoskupení je z krajne pravicových hnutí – **Azov, Donbas, Ajdar**.³¹⁾

Obrázok 28: Ukrajinské extrémistické skupiny

30) Patriot of Ukraine. Wikipedia, 2018.

31) Fašistický prevrat v Kyjeve; dôkaz? Pravý sektor a strana Svoboda. Svobodné noviny bez cenzury, 2014.

4 KONCEPCIA BOJA PROTI EXTRÉMIZMU NA ROKY 2015 – 2019

POZNÁMKY

Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019 predstavuje základný dokument definujúci strategické priority Slovenskej republiky v oblasti predchádzania a eliminácie radikalizácie, extrémizmu a s nimi spojenej protispoločenskej činnosti ohrozujúcej základné práva a slobody osôb a základy demokratického právneho štátu.

Koncepcia je zameraná na aktuálne otázky a problémy, pričom za súčasného stavu a bezpečnostnej situácie je to predovšetkým prevencia, zvyšovanie povedomia spoločnosti, efektívne vzdelávanie príslušníkov bezpečnostných zborov a spolupráca s okolitými štátmi.

Hlavné strategické ciele koncepcie boja proti extrémizmu: ³⁾

1. Posilniť odolnosť komúnit a jednotlivcov voči nedemokratickým ideológiám a extrémizmu.
2. Zvyšovať povedomie o prejavoch a spoločenskej závažnosti extrémizmu a následkoch radikalizácie.
3. Efektívne monitorovať a odhaľovať trestné činy extrémizmu, stíhať ich páchatelov.
4. Vytvárať inštitucionálne a personálne kapacity pre štátne orgány plniace úlohy vo veciach ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu.

Stanovené hlavné strategické ciele sú rozpracované na množstvo samostatných úloh, na plnení ktorých sa podieľajú viaceré zložky štátneho aparátu, súkromného sektora i neziskových organizácií. Celá koncepcia je uverejnená na stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky www.minv.sk.

5 ZÁVER

Extrémizmus bol donedávna na vzdialenej hranici každodennosti. Väčšina z nás pred ním mohla viac-menej zavrieť oči, pokiaľ sme nepatrili k skupine odborníkov, ktorá sa ním profesijne zaoberala alebo k niektorej z menšinových skupín, voči ktorej bol namierený. Doba sa však zmenila a extrém sa stáva mainstreamom. K tomu prispieva aj množstvo zlovykov slobody a demokracie.

Treba si však uvedomiť, že extrémizmus je protisystémový, neliberálny, predstavuje násilie a bezprostredné riziko pre niektoré skupiny obyvateľov. Je nepredvídateľný, má schopnosť získavať rýchlu podporu, ale rovnako ju aj strácať. Súčasný extrémizmus predstavuje v jeho rôznych podobách jednoznačné spoločenské zlo.

Extrémisti svojimi aktivitami zhoršujú kvalitu života celej spoločnosti. Spoločnosť nemôže tieto aktivity ignorovať, ale musí sa vedieť voči tejto hrozbe postaviť.

POZNÁMKY

Má pritom vytvárať efektívne prekážky pre extrémizmus (politické, právne) a odstraňovať príčiny aktivizácie extrémistov, ale predovšetkým konať preventívne, sledovať a vzdelávať. Predpokladom úspechu je čo najširšie poznanie tejto problematiky a predovšetkým uvedomenie si tejto hrozby v celej spoločnosti. Často sú podporovateľmi napr. pravicového extrémizmu „*otcovia rodín plní dobrých úmyslov, čo si želajú prevychovať alebo „izolovať“ neštandardné skupiny na okraji spoločnosti, ktoré sú škaredé, špinavé a zlé*“. Väčšina z nás totiž v sebe nosí pocit ohrozenia z neznámeho. Od poznávania a pochopenia závisí, do čoho sa tento strach z neznámeho premení.²⁾

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Aktualności [online]. FALANGA - Polska Młodość Rewolucja [cit. 2018-04-02]. Dostupné na internete: <<http://falanga.org.pl/>>.

BASTL, M.: *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. 1. vyd. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3797-3.

Blood C18 Honour Hungary [online]. C18 HUNGARY, 2016 [cit. 2018-04-17]. Dostupné na internete: <<http://c18hungary.blogspot.sk/>>.

DANICS, Š.: *Extremismus hrozba demokracie*. 1. vyd. Praha : Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.

DANICS, Š.: *Extremismus, rasismus a antisemitismus* [online]. 2. rozš. vyd. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2008 [cit. 2018-04-17]. ISBN 978-80-7251-286-7.

Dělnická strana : Nový začátek [online]. Delnicka-strana.cz [cit. 2018-04-17]. Dostupné na internete: <<http://www.delnicka-strana.cz/index.php>>.

Fašistický převrat v Kyjevě; důkaz? Pravý sektor a strana Svoboda [online]. Svobodné noviny bez cenzury, 2014 [cit. 2018-04-02]. Dostupné na internete: <<http://svobodnenoviny.eu/fasisticky-prevrat-v-kyjeve-dukaz-pravy-sektor-a-strana-svoboda/>>.

HELLER, J.: *Symbolika čísel 4, 5, 6, 7* [online]. Pastorage.cz, 2003 [cit. 2018-04-11]. Dostupné na internete: <<https://www.pastorage.cz/Knihovna/3-Symbolika-ci-sel-4-5-6-7.html>>.

Hlinkova garda [online]. Retrománia Retro magazín o ČSSR, 2016 [cit. 2018-04-18]. Dostupné na internete: <<https://www.retromania.sk/1940-1949/hlinkova-garda>>.

CHARVÁT, J.: *Současný politický extremismus a radikalismus*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

CHMELÍK, J.: *Extremismus*. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6.

CHMELÍK, J.: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. 1. vyd. Praha : Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

CHMELÍK J.: *Symbolika extremistických hnutí*. 1. vyd. Praha : Armex, 2000. 114 s. ISBN 80-86244-14-8.

- ISIS symbolika – islám, Mohammed a chalífát* [online]. [cit. 2018-04-12]. Dostupné na internete: <<https://www.ivcrn.cz/isis-symbolika-islam-mohammed-a-chalifat/>>.
- KALAMÁR, Š.: *Extremismus I*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-355-0.
- KALAMÁR, Š.: *Terminologie a symbolika užívaná soudobou extremistickou scénou*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2011. ISBN 978-80-7418-103-0.
- Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019* [online]. Rokovanie vlády, 2015 [cit. 2018-03-04]. Dostupné na internete: <<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24369>>.
- Kto sme* [online]. Slovenské hnutie obrody [cit. 2018-03-28]. Dostupné na internete: <<http://www.sho.sk/kto-sme>>.
- LEBEDA, D. - GABAĽOVÁ, D.: *Symbolika extrémistických hnutí* [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupné na internete: <<http://aktinex.unas.cz/docs/extremisticka-symbolika.pdf>>.
- Maďarská garda* [online]. Zpravodajský server romea.cz [cit. 2018-03-31]. Dostupné na internete: <<http://www.romea.cz/cz/stitek/madarska-garda-3>>.
- MAREŠ, M.: *Extremismus jako bezpečnostní hrozba*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo obrany České republiky, Odbor komunikace a propagace, 2011. ISBN 978-80-7278-568-1.
- MAREŠ, M.: *Symboly používané extrémisty na území ČR v současnosti* [online]. Praha : OBP MV ČR, 2006 [cit. 2018-04-06]. Dostupné na internete: <<http://sociologie1.wz.cz/download/E-books/Mares%20-%20extremismus.pdf>>.
- Nacionalista z organizácie Vzдор Kysuce ide do eurovolieb* [online]. A-spravodajstvo, 2014. [cit. 2018-03-27]. Dostupné na internete: <<http://alternativnacesta.blogspot.sk/2014/03/nacionalista-z-organizacie-vzdor-kysuce.html>>.
- Národné zvyky, odkaz našich predkov* [online]. Slovenskí branci, 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné na internete: <<http://www.slovenski-branci.sk/>>.
- Nasza idea* [online]. Młodzież Wszechpolska [cit. 2018-04-02]. Dostupné na internete: <<http://mw.org.pl/about/da-sie>>.
- Naše materiály*. [online]. BLOG SP.. informácie, ktoré potrebujete [cit. 2018-03-23]. Dostupné na internete: <<https://pospolitost.wordpress.com/>>.
- Patriot of Ukraine* [online]. Wikipedia, 2018 [cit. 2018-04-02]. Dostupné na internete: <https://en.wikipedia.org/wiki/Patriot_of_Ukraine>.
- Podívejte se na Národní ODPOR na Facebooku* [online]. Národní ODPOR [cit. 2018-04-17]. Dostupné na internete: <<https://cs-cz.facebook.com/Národní-ODPOR-1560070067642545/>>.
- Symbolika ultrapravicových hnutí* [online]. Palba.cz, 2014 [cit. 2018-04-11]. Dostupné na internete: <<http://www.palba.cz/newspage.php?news=6066>>.
- Symbolika ultrapravicových hnutí*. In: *Bulletin o podobách pravicového extrémizmu (nejen) v České republice* [online]. 2008, č. 4 [cit. 2018-04-06]. Dostupné na internete: <http://www.chceteo.cz/content/wp-content/neonacek_c41.pdf>.

POZNÁMKY

Tí praví... : Zborník príspevkov z konferencie o pravicovom extrémizme – Open Society Camp [The Right Ones. : Open Society Camp – REX Conference Proceedings] [online]. Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation, 2011 [cit. 2018-04-04]. ISBN 978-80-970143-8-4. Dostupné na internete: <http://www.beznenavisti.sk/wp-content/themes/beznenavisti/podklady-a-materialy/Ti_pravi.pdf>.

Vykonávajú maďarskí extrémisti aktivity na území Slovenska? [online]. Maďari.sk, 2012 [cit. 2018-04-18]. Dostupné na internete: <<http://madari.sk/otazky-a-odpovede/ciele-madarskej-komunity-na-slovensku/vykonavaju-madarski-extremisti-aktivity-na-uzemi-slovenska>>.

Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

TÉMY NA VEDENIE ZÁVEREČNEJ DISKUSIE

1. Vysvetlite pojem extrémizmus a jeho hlavné črty.
2. Vysvetlite pojem radikalizmus a jeho hlavné črty.
3. V čom tkvie najväčšie nebezpečenstvo neofašizmu a v čom je odlišný od neonacizmu.
4. Vysvetlite v čom spočíva nebezpečenstvo siekt pôsobiacich v demokratickej spoločnosti.
5. Čím sa zaoberá Konceptia boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019 a aké sú jej strategické ciele.